

dette Punkt under Udvalgets Arbejde drages frem, og hvis de ærede Forslagsstillere endnu staar paa det gamle Standpunkt og virkelig vil Frihed ogsaa paa Skolens Omraade, haaber jeg, det skulde lykkes at ones derom. Det gælder jo f. Eks. det ærede Medlem fra Assens (Klaus Borntsen), Ordføreren for Forslagsstillerne, at han paa det Punkt, som ogsaa nævnes her, nemlig Lærebogstvangen, i alt Fald tidligere stod paa Frihedens Standpunkt, i Overensstemmelse med bl. a. Kristen Kold, hvis Minde den ærede Ordfører i Gaar saa smukt fremdrog, en Mand, hvis Personlighed og Livsgerning ogsaa jeg fra min Ungdom har lært at elske og beundre. Jeg tror, det var i 1895, det ærede Medlem fra Assens stærkt hævdede, at vi skulde bort fra Lærebogstvangen. Han vilde have Religionsundervisningen væsentlig baseret paa Bibelhistorie. Han vilde beholde Luthers lille Katekismus, men Lærebogen vilde han have givet fri. Ogsaa dette Spørgsmaal mener jeg, der bør forhandles om under Arbejdet paa en Skolefrihedsløve.

De ærede Forslagsstillere ønsker Stats-tilskuddet noget forøget, og Begrundelsen var, da den ærede Ordfører for Forslagsstillerne forelagde Lovforslaget, væsentlig Pengenes forandrede Værdi, idet Tilskuddet med den foreslaaede Forøgelse af 55,000 Kr. reelt vil være det samme som det tidligere Tilskud. Det var den Gang tænkt som 12 Kr. pr. Barn, men vil efter den ærede Ordførers Beregning nu kun udgøre 9 Kr., og det vil atter, naar vi forøger Tilskuddet med disse 55,000 Kr., komme op paa 12 Kr. Vi har intet at bemærke hertil. Men denne ligesom de andre Enkeltheder maa underkastes en nøjere Prøvelse i Udvalget, og nogle Oplysninger om de private Skolers og Friskolens Stilling i saa Henseende mener jeg vil være nyttige til nærmere Bedømmelse af denne Sums Størrelse, maaske ogsaa en Forhandling om Uddelingsmaaden og Uddelingsprincipperne. Den ærede sidste Taler i Gaar slog derpaa.

Jeg maa dog hertil bemærke, at selve denne Tanke om Tilskud, men navnlig ogsaa om Statstilskud til den frie Skole — og her tænker jeg særlig paa den grundtvigske Friskole — i sig selv ikke er det ideelle Friskolekrav. Kristen Kold og de gamle Friskole- og Højskolemænd var ingenlunde begejstrede Tilhængere deraf, idet de mente, at med Statstilskud fulgte Statstilsyn og Statsafhængighed, og det, de vilde, var netop den fuldkomne Frihed. Kristen Kold maatte ganske vist

bede om Tilskud baade fra private og fra det offentlige, men saa snart han kunde, gav han Afkald derpaa, og det var i det hele Aanden i den gamle Friskole- og Højskoleverden fra 60-erne og 70-erne, at man var meget betænkelig ved Statstilskud. Jeg vil sige her med Hensyn til Statstilskuddet, at nægtes kan det ikke, at efter at man er kommet ind paa den Vej, har man oftere været Vidne til Statstilskud til den private Skole, som vel er blevet motiveret ud fra Friskolesynspunkter, men hvor det hele har været en fuldkommen Karrikatur paa den frie Skoles Idé. Jeg kan i saa Henseende nævne visse Tilskud til Real- og Latinskoler, jeg kan f. Eks. nævne det meget store Tilskud til Latinskoleringen i København, til en Latinskolering, en Trustdannelse, hvis Opgave det netop er at holde Konkurrenter nede og derved om muligt kvæle et eventuelt pædagogisk Initiativ. Der er vi ude i den fuldkomne Karrikatur, og noget saadant har derfor ogsaa vi Socialdemokrater paa de Steder, hvor vi har Indflydelse, modsat os. Det, der berettiger Skolefriheden, er Omsorgen for, at det pædagogiske Initiativ, Reformbevægelsen paa Skolens Omraade, kan gøre sig gældende, og det er ogsaa af den Grund, at vi Socialdemokrater principielt — og praktisk for Resten med — er Tilhængere af Skolefrihed. Det er det store, det virkelige, det afgørende Motiv for Skolefrihedstanken, det, der ogsaa har gjort, at vi har stemt for § 83 i den nye Grundlov. Men i et saadant Tilfælde som det her nævnte er man, som sagt, helt borte derfra, ja, ude i det stik modsatte. Der mener vi, at vi maatte gaa helt andre Veje for netop at sikre den pædagogiske Frihed.

Man har forsøgt en anden Vej til at sikre Skolefriheden, nemlig ved Hjælp af de saakaldte flydende Skolepenge, og siger vil gerne gøre et Par Bemærkninger derom. Jeg gør det bl. a., fordi jeg for nogle Uger siden i det ærede Medlem fra Ringkøbings Blad „Tiden“ læste en Artikel af en Hr. Aagaard, og den Artikel tager stærkt til Orde for flydende Skolepenge og siger, at det er Venstres Kongstanke. Denne Tanke om flydende Skolepenge, siger Hr. Aagaard i „Tiden“, blev første Gang rejst i 1873, og senere har Venstre rejst den i 1896 med J. C. Christensen som Ordfører. Og samtidig med, at han udvikler dette, bekæmper han Socialdemokratiets Skoletanker paa det voldsomste. Nu er det noget ejendommeligt at se denne Artikel optaget i det ærede Medlems Blad uden nogen